

БЪДЕЩЕТО НА БЪЛГАРСКОТО УЧИЛИЩЕ В ПРАГА

ТЕКСТ: МАРИЯ ЗАХАРИЕВА, СНИМКИ: АРХИВ

Проблемите в образованието и учителската стачка в България сякаш рефлектираха и в Прага. Тази учебна година в Българското училище, което догодина ще има 60-годишен юбилей, е нулева за първокласниците. Още по-печално е, че не се откри първи клас и в българските училища в Братислава и Будапеща. Причината е, че записаните деца бяха по-малко от определената по норматив бройка от Министерството на образованието. Съгласно т. II, 2 към Наредба № 7 от 29.12.2000 от Приложението минималният брой на учениците в паралелка от I-IV клас е 16, а максималният – 26.

За проблемите на българското училище в Прага разговарях с депутатите Екатерина Михайлова, Иван Илков и Йордан Бакалов, които бяха на посещение в Чехия като членове на Комисията по жалбите и петициите на гражданите, както и с директорката на БСОУ „Д-р Петър Берон“ Албена Георгиева.

ЕКАТЕРИНА МИХАЙЛОВА

Наредбата допуска възможността, министърът да разреши да се състави паралелка с по-малък брой деца

Г-жо Михайлова, по време на посещението си в Прага Вашата делегация се срещна с учителите и децата от българското училище в чешката столица и се запозна с наболените проблеми на това училище. Трябва ли според Вас в чужбина за откриването на паралелка да се иска същият брой деца, както е в България?

Много Ви благодаря за този въпрос. Ние посетихме училището в Прага. Говорихме с директорката и с преподавателите. Срещнахме се и с децимата, които са много симпатични. Подлучихме от тях много хубави коледни шапчици, които ще закачим на елхата на Народното събрание. Като депутати поехме следните ангажменти: да направим запитване до министъра на образованието за това, каква ще е политиката на България по отношение на образованието на българските деца, които живеят в чужбина. Според мен не е нормално да има едни и същи нормативи за училищата ни в България и в чужбина. Още повече, че наредбата допуска възможността, министърът да разреши да се състави паралелка с по-малък брой деца. В Прага такова разрешение не се е получило. Тук става въпрос за цялостната политика на България към българската диаспора, което е свързано с училището, с църквата и конкретно със запазване на българските традиции и дух. На срещата в училището в Прага се родиха още няколко идеи. В нашата комисия по жалбите на гражданите, която е на посещение в Чехия, ще направим едно по-голямо публично изслушване на

представители от различни ведомства, граждански организации, министерства и с Агенцията за българите в чужбина с идеята за допълнения или някакъв нов нормативен акт, който да положи основата на дългосрочната политика на българската държава.

Министър Вълчев в писмо-отговор до зам.-председателя на БКПО Петър Попов пише, че не само в Прага, но и в Братислава и Будапеща не е открит първи клас. От опит знаем колко бързо става асимилацията на българските деца в чужбина. Смятате ли, че българската държава може да си позволи нещо подобно, като се има предвид и постоянната тенденция на увеличаване броя на българите в чужбина. Трябва ли да се лишават българските деца в чужбина от обучение в българските училища само защото са по-малко от 16 или 18 на брой в паралелка?

Трябва да се търсят всякакви възможности.

Не е добра новина, че няма да има първи клас в Будапеща, в Братислава и в Прага. Според мен не е проведена добра политика, за да могат българските деца да тръгнат на училище. Въпрос на държавна политика е как ще се осъществява това и искаме ли да запазим идентичността на българите в чужбина, независимо от това, дали са избрали трайно да живеят в определена страна. Защото в Чехия например има изградена традиция, има българско училище, но в други държави липсва такава традиция. В Португалия и Испания има много българи. Трябва да намерим начин да ги задържим по-близо до родината им. Важно е да знаят корените си и да подпомагат държавата в определени моменти. Много държави полагат усилия в това отношение, не само със средства, но и с определени дейности. Ще чакаме вашето съдействие, защото всяка информация, която получим в тази връзка, ще е добре дошла за нас.

* * * * *

ИВАН ИЛЧЕВ

В българските училище в чужбина не трябва да се прилагат механично същите нормативни документи, които действат в България

Г-н Илчев, как виждате разрешението на проблема със закриването на първи клас в българското училище в Прага?

Ние посетихме средното общообразователно училище „Петър Берон“ в Прага. Срещнахме се с директорката, учителите и децата. Проблемът, с който се сблъскахме тук, е едно отражение на образователната система в България. Училището в Прага е един малък модел на училище в България. Характерно е наличието на маломерни паралелки и липса на деца. Необходима е промяна на нормативната база. Нужна е промяна на законите, свързани с образованието, както и на закона за българите, живеещи в чужбина. Не може в едно българско училище в чужбина да се прилагат традиционните нормативни документи, които действат в България. В българските училища в чужбина не става въпрос само за обучение, но и за изграждане на едно родолюбиво чувство, за поддържане на връзката с българския корен, с българската култура. След като липсва добра нормативна база, родителите предпочитат да пращат децата си в чешки училища.

Струва ми се, че ръководството на училище „Петър Берон“ Прага трябва да бъде по-активно в привличане на децата. Нулев прием на деца в първи клас означава, че следващата година няма да има и втори клас.

Ще се направи подробен анализ от нашите две експертки Янита Димитрова и Малина Ангарева. Решихме единодушно, че ще подготвим с общи усилия запитване до министъра на образованието в България Даниел Вълчев, и г-жа Екатерина Михайлова като зам.-председател ще го внесе в Парламента. Така можем да помогнем в конкретния случай. Проблемът обаче не се отнася само до Министерството на образованието, а и до Външно министерство, защото са необходими промени не само в закона на образованието, но и в закона за българите в чужбина.

* * * * *

ЙОРДАН БАКАЛОВ

Не може едно училище, което догодина ще има 60-годишен юбилей, да не се стимулира от държавата

Г-н Бакалов, как виждате бъдещето на българското училище в Прага?

Аз не съм специалист в областта на образованието, но смятам, че не може едно училище, което догодина ще има 60-годишен юбилей, да не се стимулира от държавата. Тези деца са нашите бъдещи лобисти в Европа и в Амери-

ка. Те са хората, които се надяваме да се върнат в собствената си държава, когато всичко се нормализира. Щом детето усети, че неговата собствена държава не се грижи за него, започва да търси начини да се оправи само и не желяе да помага на никого. Например Чехия и Полша имат едни от най-големите лобита в света. Но за разлика от България тези държави имат специална политика по тези въпроси. Не виждам нищо лошо в това човек да бъде патриот. Тук не става въпрос за национализъм, а за съхраняване на българското.

* * * * *

АЛБЕНА ГЕОРГИЕВА

Необходимо да има държавна политика за образованието на българите, които живеят извън страната

Г-жо Георгиева, каква е ролята на българските училища в чужбина? Защо според Вас българската държавата е подкрепила и финансирала в продължение на 60 години училище „Д-р Петър Берон“ в Прага?

Естествено, основната функция на всяко училище е образователната. За училищата в чужбина обаче това далеч не е единствената и дори не най-важната. Българските училища навсякъде по света са една малка част родна замя, свято място за всеки българин, живеещ далеч от Родината, храм на българския дух и на българския език. И преди 60 години, и днес с еднаква сила тези училища възпитават своите ученици в любов към България, в преклонение към славната ѝ история, в уважение към българските традиции и обичаи. Очевидно е, че именно затова Българската държава е създала и поддържала в продължение на десетилетия голям брой български училища в много страни по света. За съжаление днес те са само три, като едното е тук, в Прага.

Рефлектират ли проблемите на българското образование върху българските училища в чужбина?

Като български училища те преживяват всички сътресения, съпътстващи промените в българската образователна система. За българските училища в чужбина е дори по-сложно. Първо - защото се налага да работят при условията на две различни образователни системи – на България и на страната домакин, които в много случаи не са синхронизирани. Второ, защото значимите решения за училищата се вземат в Министерството на образованието, при това много често - без добре да се познават условията и фактите. Последните решения относно броя на децата в паралелките за първи клас са точно такива решения. Те бяха приложени и в училищата в България. Тенденцията там е съществуването на слети и маломерни паралелки практически да се ликвидира в рамките на няколко години, със създаване на средни училища. И в това е качествена разлика между училищата в чужбина и тези в България – там децата от ликвидиранияте паралелки имат избор, тук – единствената алтернатива е чешко училище.

Трябва ли според Вас за откриването на паралелка в чужбина да се изисква същия брой деца, както е в България? Необходимо ли е промяна на закона и на нормативната база?

Преди всичко е необходимо да има държавна политика за образованието на българите, които живеят извън страната. Съгласно чл. 36. ал. 1 на Конституцията на България „Изучаването и ползването на българския език е право и задължение на българските граждани“. Следователно е необходимо държавата да създаде условия за упражняване на това право на всеки българин, където и да е той. Конкретно на въпроса Ви - очевидно е, че условията в чужбина са много различни и е необходимо да се отчита тази специфика. Смятам, че

когато става дума за първите класове, в които децата се ограмотяват на родния език, броят им в паралелката не трябва да е от значение. Важността на този процес надхвърля многократно чисто образователните цели и остава трайна следа през целия живот на човека. Нормативната уредба на българското училищно образование и сега допуска малък брой деца по изключение. Мисля, обаче, че съществуването на маломерните паралелки в училищата в чужбина трябва да се уреди безусловно с новия Закон за народната просвета.

Наредба №7 допуска възможността, министърът на образованието Даниел Вълчев да разреши съставянето на паралелка с по-малък брой деца. Защо според Вас министърът не е разрешил това?

Аз мога само да предполагам причините за това решение. От доклада на Министър Вълчев пред комисията по външна политика на Народното събрание следва изводът, че обучението в тези училища поглъща много средства за малък брой ученици. За мен е ясно, че заповедта има за цел да активизира учителите и ръководствата, за да обхванат в максимална степен децата на българите в съответните страни. Това като замисъл не е лошо. Но в същото време според мен не е нормално, при наличие на действащо българско училище в Прага, българчетата тук да се принуждават да постъпват в първи клас в чешки училища, защото общият им брой е под 16.

Достатъчно активно ли беше ръководството в привличане на бъдещи първокласници?

Щом в училището няма първокласници, очевидно е, че отговорът е „не“. Тук въпросите са два: можехме ли да изпълним заповедта на Министъра и трябваше ли да я изпълняваме. Ако се позволим на практиката от последните няколко години, ще видим, че броят 16 първокласника е непостижим за българското училище в Прага. От друга страна, в по-далечната история на училището това съвсем не е било невъзможно. За настъпилата промяна вероятно има много причини. И една от тях е в нас – учителите и директора. Очевидно е, че трябва да помислим за авторитета на училището, за обществената оценка на нашата работа. Защото от това до голяма степен зависи колко родители ще поверят образованието на децата си на нас. Качеството на образованието, което се получава в едно училище, е най-добрата реклама за него. Що се отнася до втория въпрос, дали трябваше да изпълняваме разпоредбите на Министерството на образованието, ще кажа следното: ако България все още се различава от страните със стари демокрации, на които се стреми да прилича, то една от причините за това е, че ние българите не сме се научили да спазваме законите и правилата, а постоянно се опитваме да ги заобикаляме. За мен като директор изпълнението на Заповедта не подлежи на коментар.

До какво ще доведе нулевата година за първи клас в училището?

Отговорът на този въпрос зависи от това, каква ще бъде политиката на Министерството

ПЕТЪР ПОПОВ

Стартира процеса на ликвидиране на българските училища в чужбина

Уважаеми читатели, предлагаме на Вашето внимание открито писмо, написано от зам.-председателя на БКПО Петър Попов във връзка с неразкритата паралелка за първи клас на учебната 2007/2008 г. в Българското СОУ „Д-р Петър Берон“ в Прага, както и отговора на министъра на образованието Даниел Вълчев.

ОТВОРЕНО ПИСМО

Беше безкрайно тъжно, когато две българчета – първокласници, с рози в ръцете, бяха върнати на първия учебен ден обратно, защото няма I-ви клас тази година в Прага. Тъжен спомен и недоумение ще остане в душите на тези деца за цял живот. Техните родители, предполагам, по-скоро ще си мислят нещо за „машеха“, а не за „майка“ България. Това се възприема като първа крачка към ликвидирането на българските училища в сегашния им вид в чужбина. Подобни проблеми има с българските училища в Словакия и Унгария.

Стремлял съм се текстът да бъде настоятелен, но не и конфликтен и с ясна структура. Писмото е отворено и предназначено освен за министъра на образованието и науката г-н Д. Вълчев, и за всички отговорни личности в тази област в България, и за информиране на цялата общественост с проблема.

Преди всичко приеете моите поздравии от гр. Прага, столицата на Чешката република. Член съм на българската общност в Чехия. Смело мога да кажа, че проблемът, който ме вълнува и споделям с Вас, засяга голяма част от българско землячество в Чехия. При тържественото откриване на учебната 2007/2008 година в Българското СОУ „Д-р

на образованието за училищата в чужбина в следващите учебни години. Надявам се тези опити за свиване дейността на училищата в чужбина да се прекратят. Сигурна съм, че това, което зависи от нас, за да запазим училището, ще бъде направено в максимална степен.

Как виждате като директор бъдещето на Българското училище в Прага?

Вярвам, че през следващите учебни години тенденцията за увеличаване броя на децата ще се запази и БСОУ „Д-р Петър Берон“ ще е едно предпочитано училище, не само за семействата, които сега идват в Чехия, но и за тези, които от няколко поколения живеят тук. За тези пък, които учат в чешки училища, или живеят далеч от Прага, имаме желание да организираме съботни и неделни групи за обучение по български език, за запознаване с българската история, с нашия фолклор. В своята работа ние разчитаме на съдействие и помощ от всички български организации. Надяваме се и Вашето списание да ни помогне да стигнем до повече българи тук.

АЛБЕНА ГЕОРГИЕВА е родена в София. Висше образование завършва в СУ „Климент Охридски“ със специалност „Физика“. Специализира управление на образованието. Има 26 години трудов стаж в системата на образованието като учител, пом.-директор, директор, началник „Образование“ в общинска администрация, директор на дирекция „Средно образование“ в Министерство на образованието. Две години е член на редакционната колегия на списание „Управление на образованието“, зам.-главен редактор на списание „Ново училище“, Съавтор е на сборници с материали за кандидат-гимназисти и кандидат-студенти.

Петър Берон“ в Прага не се чуваха плахите гласове на първокласниците, защото по административни причини, тази учебна година за първи път в 60-годишната история на училището не бе разкрита паралелка за деца от първи клас. Има информация, че сак андидатствали за записване около 7 първокласници, а в деня на откриването на учебната година бяха дошли още 2 деца да се учат в първи клас, но бяха върнати. Причината, че в българското училище тази година няма първи клас е силно бюрократично прилагане на Наредба № 7 от 2000 г. на МОН за определяне броя на учениците и децата в паралелките, която изисква минимум 16 деца. С това се игнорира чл. 11 ал. 3 на Наредбата, в която се дава възможност в българските училища в чужбина да се формират паралелки с 8 деца. Нужно е да се подчертае, че в предходните години винаги при почти същите условия първи клас е бил сформиран.

Обръщам се към Вас с настойчива молба за съдействие от високия пост, който заемате, да помогнете в максимално най-кратък срок да бъде разрешено разкриването на първи клас в държавното българско училище в гр. Прага.

Аргументи в подкрепа на молбата са;

- Българските деца в Чехия да имат възможност от първи клас да се учат на своя роден език, да познаят историята на своя народ и красотите на своята Родина;
- Децата, които не постъпят в първи клас, се отклоняват в местни училища и в своето най-ранно детство се прекъсва връзката с Родината;
- Да се вземе предвид специфичността на българското училище в чужбина (Прага), ако детето не бъде прието в първи клас, то за него най-близкото друго българско училище е на стотици километри в съседните държави;
- Българската общност, която на територията на днешна Чехия води организиран живот повече от 125 години и преди 60 г. изпълни възжеланата мечта да има свое българско училище, днес се опасява да не се ликвидира нещо, което е било сън на поколения;
- Всички с радост приемат влизането на България в Европейския съюз и вярваме, че нашият народ ще запази националния си облик в обединена Европа, а без български училища това не може да се осъществи;
- Липсата на българско възпитание на децата заедно с емиграцията по бедност ще бъде още един удар за бъдещето на България;
- ЕС обяви 26 септември като Европейски ден на езиките, България основателно иска да се изписва на кирилица общата европейска валута като „ЕВРО“, а не като „ЕУРО“, кирилицата стана третата официална азбука в обединена Европа, а от друга страна се ограничава изучаването на българския език, като се стартира процесът на ликвидирани на училищата в чужбина.

Искам да Ви уверя, че родолюбивата българска общност в Чехия ще подпомогне българското училище, в рамките на своите възможности, за скоростното възстановяване

на паралелката за първи клас в БСОУ в гр. Прага. Надяваме се, че ще подкрепите енергично моята молба и по такъв начин ще помогнете за отстраняване на едно недомислено бюрократично решение. **Осезателно се чувства необходимостта от реформиране и на училищата в чужбина, но не на тяхното ограничаване.** Така само може да се подобри българското образование. За да не загине един език, трябва децата да го учат в училище!

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
МИНИСТЪР

№ .94 ПП-813
09.11. 2007 г.

ДО
Г-Н ПЕТЪР ПОПОВ
ГР. ПРАГА

УВАЖАЕМИ ГОСПОДИН ПОПОВ,

В Министерството на образованието и науката постъпи Ваше отворено писмо – вх. № 94 ПП-0813/09.10.2007 г., относно липсата на първи клас в Българското средно общообразователно училище „Д-р Петър Берон“ – гр. Прага, Чешка република, за учебната 2007/2008 година. В тази връзка Ви уведомявам следното: В своята политика по отношение на българските държавни училища в чужбина и на обучението по български език и литература, което се провежда към посолствата на Република България, Министерството на образованието и науката отчита ролята им за съхраняване на националния дух и език, култура и самобитност на българските общности в чужбина. Убеден съм, че през своята 60-годишна история Българското училище в Прага е съдействало за изграждането на национално съзнание и любов към България сред българската общност. Разбирам загрижеността Ви за бъдещето на училището.

Надявам се обаче и Вие да разберете, че при сегашните икономически възможности на българската държава съществуването на българските училища в чужбина зависи изключително много от това, дали училищата са действително предпочитани и желани именно от местните български общности. Години наред Министерството на образованието и науката е утвърждавало паралелки в бъл-

гарското училище в Прага с пълняемост под норматива, а в същото време в България ежегодно се закриват десетки училища, именно защото броят на учениците в отделните класове е под нормативно определения минимум. Приемът на ученици в българските училища се извършва съгласно изискванията на Наредба № 7 от 29.12.2000 г. за определяне броя на учениците и на децата в паралелките и в групите на училищата, детските градини и обслужващите звена.

В Приложението към Наредба № 7 от 29. 12. 2000 г. е регламентиран норматив за броя на учениците и на децата в паралелка или група. Съгласно т. II, 2 от Приложението минималният брой на учениците в паралелка от I-IV клас е 16, а максималният – 26. Години наред в българското училище в Прага са формирани паралелки само в съответствие с регламентираното в чл. 11, ал. 1, т. 3 изключение от горепосочената наредба. Нещо повече, такива са формирани и за IX-XII клас, въпреки че разпоредбата на чл. 11, ал. 1, т. 3 позволява изключения единствено за броя на учениците в паралелките от I до VIII клас. Считам за необходимо да обърна внимание на факта, че с моя Заповед № РД 09-1679/19. 09. 2007 г. отново са утвърдени паралелки в гимназиалния етап под нормативно определения минимум от 18 ученика за тези класове с убеждението, че сливането на класове в този етап е нецелесъобразен вариант, тъй като ще се отрази негативно на качеството на образованието, предвид предстоящите държавни зрелостни изпити.

Предвид изложеното, с моя Заповед № РД 09-928/25.07.2007 г. е разпоредено приемът на ученици в първи клас в българските държавни училища в чужбина за учебната 2007/2008 г. да се извърши при спазване норматива за броя на учениците и на децата в паралелка или група, определен в приложението Наредба № 7 от 29.12. 2000 г., без да се прилага изключението по чл. 11, ал. 1, т. 3.

Тъй като броят на учениците, желаещи да се обучават в първи клас в българското училище в гр. Прага, не съответства на нормативно определения минимум, не е формирана паралелка за този клас. В изпълнение на посочената заповед такива не са формирани и в другите две български училища в чужбина – в гр. Братислава и в гр. Будапеща.

Уважаеми господин Попов,

Обмисля се изграждането на цялостна национална концепция за образователна политика сред българите в чужбина с ясно разписани ангажменти на всяка институция, която има отношение към този проблем. В тази връзка дейността на българското училище в Прага, както и на българските училища в Братислава и Будапеща ще бъде обект на анализи и дискусии.

**ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ
ЗАМЕСТНИК МИНИСТЪР-
ПРЕДСЕДАТЕЛ И МИНИСТЪР НА
ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА**